

Eerste hulp bij staartbijten.

Checklist en plan van aanpak

Staartbijten is een vervelend probleem dat bij elke varkenshouder op kan duiken. Het is een multifactorieel probleem wat het lastig maakt om het goed aan te pakken. Want niet alleen het voer speelt een rol, ook de diergezondheid en de huisvesting van de dieren. Van een aantal managementfactoren, zoals hokverrijking en het klimaat, is bekend dat ze invloed kunnen hebben op een staartbijtuitbraak. Om ervoor te zorgen dat aan alle punten aandacht besteed wordt, is de volgende checklist met een plan van aanpak opgesteld. Deze is niet alleen in de kraamstal toepasbaar, maar ook na het spenen of bij de vleesvarkens. De focus in deze checklist zal liggen op hokverrijking, ruimte en omgeving, het klimaat en de diergezondheid.

Hokverrijking

Check?	**Plan van aanpak**
Is er voldoende verrijkingsmateriaal en kunnen er meerdere varkens tegelijk er mee spelen?	Zorg voor voldoende verrijkingsmateriaal waar meerdere varkens mee kunnen spelen, of verstrek meer dan 1 en verspreid ze over meerdere plekken.
Wordt het materiaal regelmatig vervangen of aangevuld?	Zorg dat er altijd verrijking aanwezig is, als het kapot kan of gegeten kan worden, vul/vernieuw dan tijdig!
De hokverrijking voldoet niet aan de criteria: Kauwbaar? Eetbaar? Onderzoekbaar? Manipuleerbaar?	Zorg dat het materiaal minimaal kauwbaar is, maar hoe meer criteria hoe beter!
Is het van natuurlijk materiaal?	Hout/stro e.d. is beter dan ijzeren ketting. (Maar niet altijd toepasbaar)
Wordt er stro of luzerne verstrekt?	Verstrekken van stro of luzerne als verrijking voldoet aan alle criteria en is goed voor afleiding en sociaal contact. MAAR moet wel toepasbaar zijn met de vloer.
Waar hangt het materiaal? Op een makkelijk bereikbare plek? Niet boven mest of eetplaats?	Hang het materiaal zo op dat het niet in de weg hangt en andere biggen niet stoort. (Beste plek: grens dichte vloer en roosters.)

Booijink Veevoeders BV
0572 34 52 00
info@booijinkveevoeders.nl
www.booijinkveevoeders.nl

Ruimte en omgeving

Check?	Plan van aanpak
Worden de dieren volgens de minimale normen* opgelegd met voldoende ruimte? ***Let op: dit verschilt per concept!*** Wettelijk verplicht (m^2): • Tot 15 kg: 0.2 m^2 • 15-30 kg: 0.3 m^2 • 30-50 kg: 0.5 m^2 • 50-85 kg: 0.65 m^2 • 85-110 kg: 0.8 m^2 • >110 kg: 1.0 m^2	Oppervlak van de hokken is niet zomaar aanpasbaar. Wanneer mogelijk, kan er meer ruimte gecreëerd worden door plateaus te plaatsen. Ook kan er gekozen worden om vleesvarkens in grotere groepen te houden, waardoor de hokken efficiënter ingedeeld kunnen worden en er meer ruimte is.
Is er een logische hokindeling? Met drie functiegebieden om te eten en drinken, om te slapen, en om te mesten?	Ideaal zou zijn dat er drie plekken in het hok zijn: ligruimte, eet/drinkruimte en mestplek. Wanneer de ligruimte steeds overgestoken moet worden, verstoord dat de rust en kan het stress veroorzaken.
Is er een deel van de vloer een dichte vloer?	Bestaat de vloer (voor een deel) uit roosters? Dan moet de vloer voor 40% dicht zijn → Dek een deel van de roostervloer af met platen.
Zijn er vluchtmogelijkheden?	Om staartbijten te voorkomen, willen varkens vluchten voor de bijter. Wanneer mogelijk kan er bijvoorbeeld een schot geplaatst worden, een (buiten)uitloop of een plateau.
Zijn er voldoende eetplaatsen?	• In de eerste week na spenen: 1 eetplaats per 2 biggen • Vanaf een week na spenen: 1 eetplaats per 5 biggen • Vleesvarkens: 1 eetplaats per 8 dieren • Voor brijvoer: zorg voor 1 eetplaats per dier
Zijn er voldoende nippels?	• Biggen eerste week na spenen: 1 nippel voor max. 5 biggen • Vanaf een week na spenen: 1 nippel per 10 biggen • Vleesvarkens: ook 1 nippel per 10 dieren
Wordt de wateropbrengst en waterkwaliteit regelmatig gecontroleerd?	• Bij biggen: minimaal 500 per minuut • Bij vleesvarkens: minimaal 800 ml per minuut • Watercontrole: het liefst vier keer per jaar

Klimaat

Check?	Plan van aanpak
Wat is de (gemiddelde) temperatuur in °C op de afdeling? • Zeugenstal: 19°C • Kraamstal: 21°C • Biggennest: 35°C • Bij spenen: 30°C • Bij opleg: 24°C • Vleesvarkens vanaf 60 kg: 22°C	Doe regelmatig een check, pas de temperatuur aan wanneer het sterk afwijkt van de aanbevolen temperatuur. Let daarbij ook op het liggedrag van de dieren. Alles tegen elkaar aangekropen? Dan is het te koud. Als alles verspreid ligt, of zichzelf besmeren met mest, dan is het te warm. • Let vooral op bij warm weer i.v.m. hittestress
Is de ammoniakconcentratie (NH_3) te hoog? (>30ppm)	Doe regelmatig een klimaatcheck, of laat er een uitvoeren. Pas het ventilatiesysteem aan wanneer nodig.
Is de koolstofdioxideconcentratie (CO_2) te hoog? (>3000ppm)	Doe regelmatig een klimaatcheck, of laat er een uitvoeren. Pas het ventilatiesysteem aan wanneer nodig.
Ligt de luchtvochtigheid tussen de 50-70%?	Check regelmatig! Te laag zorgt voor irritatie aan de luchtwegen, te hoog zorgt voor meer verspreiding van bacteriën. Luchtvochtigheid kan beïnvloed worden door het ventilatiesysteem aan te passen.
Tocht het ter hoogte van de varkens?	Probeer na te gaan waar het vandaan komt (rookmachine), dicht kieren of pas ventilatie aan.
Zijn de hokken sterk bevuild?	Zorg voor schone en droge hokken. Bevuilde hokken en vieze varkens kan een teken zijn dat de temperatuur te hoog is.
Is de dichte vloer geïsoleerd?	Geen isolatie kan extra tocht en kou veroorzaken. Zorg voor voldoende isolatie in de afdelingen.

Diergezondheid

Check?	Plan van aanpak
Zijn de uitvalspercentages hoger dan normaal?	• Let bij zuigende biggen op biestopname. Het overleggen van kleinere biggen kan soms helpen. • Speen niet te vroeg (op 3 weken). Hou het liefst meer dan 4 weken aan i.v.m. de ontwikkeling van de darmen. • Zorg voor een goede aanpak rondom spenen en verminder de Speendip zo veel mogelijk. • Zorg voor voldoende controle op ziektes, zoals Streptokokken. Wees op tijd met vaccineren.
Worden de afdelingen na elke ronde gereinigd en gedesinfecteerd?	Zorg voor een goed reinigings- en hygiëneprotocol! Volg de aanwijzingen op. Neemt tijd voor reiniging, desinfectie en drogen van de afdelingen. Om ziekteverspreiding te voorkomen!
Worden de biggen gemengd bij spenen?	Probeer het mengen van tomen zoveel mogelijk te voorkomen, en als er gemengd wordt, hou dan de tomen compleet. Wanneer biggen gescheiden worden van hun toom, levert dit extra stress op. Daarnaast kan door het mengen eventuele ziektes overgedragen worden.
Worden de varkens gemengd bij opleggen?	Varkens mengen bij opleg levert stress en agressie op. Daarnaast is apart opleggen van gelten, borgen/beren het best i.v.m. het voeren. Door per geslacht een aparte voercurve aan te houden kan de Voederconversie verlaagd worden.
Wordt er gebruikt gemaakt van 1 aanvoeradres van dieren?	Probeer zoveel mogelijk van een aanvoeradres te krijgen. Wanneer niet mogelijk, probeer mengen van verschillende adressen zoveel mogelijk te vermijden om ziekteoverdracht te voorkomen van bijvoorbeeld Mycoplasma.